

Noodzakelijke wet

Dr. R. Abma, Nijmegen

Zo'n tien jaar geleden begon een offensief van Nederlandse universiteitsbestuurders om meer studenten uit het buitenland te werven. Sibrand Poppema (RUG) formuleerde het in 2015 zo: 'Door lagere geboortecijfers gaan vanaf 2022 de studentenaantallen structureel afnemen. Minder studenten betekent minder geld, minder geld betekent minder staf, minder staf betekent minder onderzoekssubsidies, minder onderzoekssubsidies betekent nog minder staf. Je komt in een neerwaartse spiraal terecht [...] Ik zeg niet dat de universiteit moet groeien, wel dat zij niet kleiner moet worden. Daarvoor hebben we meer internationale studenten nodig. Dit probleem speelt in heel Europa. De concurrentie wordt moordend.' In deze internationale concurrentieslag moesten de bestaande opleidingen zo veel mogelijk Engelstalig worden. Universiteitsbestuurders zetten dit proces met kracht in gang, het oog ferm gericht op de te verwachten verbetering van de bedrijfsresultaten.

Hoewel in de Wet op het Hoger Onderwijs is geregeld dat onderwijs en examens, behoudens enkele uitzonderingen, in het Nederlands dienen plaats te vinden, hebben de politieke beleidsverantwoordelijken niet opgetreden tegen de verengelsing van de universitaire opleidingen en tegen de ongebreidelde werving van buitenlandse studenten. Het nu ter tafel liggende wetsvoorstel *Internationalisering in Balans* is een welkome, zij het wat late, poging tot correctie. Het verdient daarom alle steun.

Het wetsvoorstel lijkt vooral bedoeld te zijn om de nadelige consequenties van de toestroom van buitenlandse studenten te keren (overvolle collegezalen, hoge werkdruk voor docenten, verlaging van onderwijskwaliteit, toegankelijkheid voor Nederlandse studenten, kamernood, etc.). Een ander argument krijgt minder aandacht: universiteiten hebben een rol te vervullen ten opzichte van de Nederlandse samenleving. Taalbeheersing is van essentieel belang voor een volwaardige deelname aan het maatschappelijke leven. In het hele onderwijsgebouw is de beheersing van het Nederlands echter een zorgenkind geworden. Accepteren dat universiteiten Engelstalige enclaves worden is in dit licht onwenselijk. Evenzeer is het onwenselijk dat afgestudeerden het Nederlands matig of slecht beheersen. Of men het wil of niet: academici hebben een voorbeeldfunctie en de samenleving heeft er baat bij dat zij die met een vlekkeloze en heldere beheersing van het Nederlands weten te vervullen.¹

De wet *Internationalisering in Balans* heeft als doel het Nederlands als voertaal in het hoger onderwijs te behouden en te versterken. Dat is niet alleen lofwaardig maar zelfs noodzakelijk, gezien het in de vorige alinea genoemde argument. De ervaring met de Wet op het Hoger Onderwijs heeft geleerd dat het opnemen van uitzonderingsregels de deur openzet voor een creatieve omgang met gestelde voorwaarden, waardoor controle moeilijk en moeizaam wordt. De huidige problemen aan de Nederlandse universiteiten kunnen voor een belangrijk deel worden toegeschreven aan zo'n creatieve omgang met uitzonderingsregels. Het verdient daarom aanbeveling om bij artikel 7.2 in het wetsvoorstel lid 3 te laten vervallen en naar andere wegen te zoeken om eventuele financiële nood van universitaire opleidingen bij invoering van de wet te verhelpen.

---

¹ Zie voor een meer uitgebreide analyse en argumentatie: R. Abma (2020) *Denken als ambacht. Wat universiteiten kunnen bijdragen*. Nijmegen: Valkhof Pers.